

JUNY 2007

CATALUNYA

INFORME SOBRE
LA SITUACIÓ DEL LITORAL

GREENPEACE

EXTRACTO DEL INFORME DESTRUCCIÓN A TODA COSTA 2007

Informe de Greenpeace sobre la situación del litoral español

Textos y mapas: María José Caballero

Edición: Raúl Gómez, Marta San Román y Elvira Jiménez

Diseño y maquetación: Espacio de Ideas

Imagen de cubierta: Cabrera de Mar, Barcelona

© Greenpeace-GL Barcelona

Los autores del informe quieren expresar su agradecimiento a todas las personas y asociaciones que han colaborado en la elaboración del mismo y participan activamente en la defensa del litoral.

Una versión electrónica de este informe está disponible en www.greenpeace.es

Este informe ha sido producido gracias a las aportaciones económicas de los socios de Greenpeace.

Greenpeace es una asociación independiente política y económicamente que no recibe subvenciones de empresas, ni gobiernos, ni partidos políticos.

Hazte socio en www.greenpeace.es

Impreso en papel 100% reciclado postconsumo y totalmente libre de cloro.

Junio 2007

EL MOMENT DE LES SOLUCIONS

Des que en 2001 comencéssim a fer una anàlisi global de la situació del litoral espanyol a través de l'informe anual *Destrucció a tota costa*, aquest ha estat l'any en el qual més s'ha escrit sobre la destrucció sistemàtica de les nostres costes. Hem observat com els mitjans de comunicació han acollit amb gran interès els problemes associats a un desenvolupament urbanístic que està literalment cobrint de ciment i formigó àmplies extensions del nostre territori, sobretot a la costa. La crítica de nombrosos col·lectius socials contra l'actual model que destrueix els recursos naturals comença a estendre's més enllà de les organitzacions que ho denunciem: cada vegada més, és el ciutadà de "a peu" el que no suporta el que està passant i qui es planteja si no estarem arriscant el nostre futur.

Al llarg dels últims mesos s'han produït nombrosos debats sobre com frenar la destrucció del litoral. S'han posat sobre la taula iniciatives que mostren el que la societat pot aportar. Una cosa és evident: fan falta canvis. Canvis profunds. Els actuals mecanismes legislatius han fracassat, ja que no han estat capaços d'evitar la construcció fins gairebé la vora del mar. En el litoral, l'urbanisme il·legal és motiu d'escàndol, però el legal també és molt destructiu. El diagnòstic ja ha estat realitzat i sobre ell hi ha un acord bastant general. Per això, el temps de debat ja ha passat: la urgència de la situació requereix solucions immediates. No es pot seguir debatent mentre els últims espais sense destruir es cobreixen de ciment. Si no es fa així, ens trobarem que les reformes arribaran quan sigui massa tard.

Si de veritat es vol dur a terme una reforma en profunditat que freni d'una vegada la destrucció del litoral i tingui cura dels valors dels últims llocs intactes s'han d'emprendre àmplies reformes legislatives i, sobretot, assegurar l'acompliment de les lleis existents. Sobre això es donen moltes idees en aquest informe; proposem un canvi en la gestió urbanística que comenci protegint tots els sòls que no hagin estat qualificats com urbanitzables; una limitació dels creixements urbanístics al 10% de la població o del territori ocupat; que qualsevol planificació urbanística identifiqui els recursos bàsics, tals com l'energia i l'aigua, i estableixi per a ells fórmules de gestió sostenible; exigim la desaparició de la figura del conveni urbanístic (un contracte privat entre constructors i ajuntaments); i considerem imprescindible la participació ciutadana de forma efectiva en el disseny de les ciutats i en el control de l'urbanisme.

No hi ha dubte de que el turista s'està apropant cada any més a un entorn més modificat. No es tracta sols de l'urbanisme, són més els factors que estan afectant l'ecosistema litoral i marí: augment de temperatura causat pel canvi climàtic, vessaments, regressió costera, desaparició d'espècies i proliferació d'altres, etc. Cada vegada ens surt més car tenir platges en bon estat i el bany comença a ser incòmode en molts punts; això no beneficiarà precisament al turisme.

Si coincidim en el diagnòstic, ha arribat el moment de coincidir en el tractament i posar en marxa, d'una vegada per sempre, mesures agosarades que garantitzin la protecció d'un dels nostres recursos més importants i valuosos, el nostre litoral.

Juan López de Uralde, director de Greenpeace

EL MOMENTO DE LAS SOLUCIONES

Desde que en 2001 comenzamos a hacer un análisis global de la situación del litoral español a través del informe anual *Destrucción a toda costa*, éste ha sido el año en el que más se ha escrito sobre la destrucción sistemática de nuestras costas. Hemos observado cómo los medios de comunicación han acogido con gran interés los problemas asociados a un desarrollo urbanístico que está literalmente cubriendo de cemento y hormigón amplias extensiones de nuestro territorio, sobre todo en la costa. La crítica de numerosos colectivos sociales contra el actual modelo que destruye los recursos naturales empieza a extenderse más allá de las organizaciones que lo venimos denunciando: cada vez más es el ciudadano de a pie el que no aguanta lo que está ocurriendo y el que se plantea si no estaremos arriesgando nuestro futuro.

A lo largo de los últimos meses se han producido numerosos debates sobre cómo frenar la destrucción del litoral. En ellos se han puesto sobre la mesa iniciativas que muestran lo que la sociedad puede aportar. Una cosa es evidente: hacen falta cambios. Cambios profundos. Los actuales mecanismos legislativos han fracasado, ya que no han sido capaces de evitar la construcción hasta casi la misma orilla del mar. En el litoral, el urbanismo ilegal es motivo de escándalo, pero el legal también es muy destructivo. El diagnóstico ya ha sido realizado y sobre él hay un acuerdo bastante general. Por ello el tiempo del debate ya ha pasado: la urgencia de la situación requiere soluciones inmediatas. No se puede seguir debatiendo mientras los últimos espacios sin destruir se cubren de cemento. Si no se hace así, muchos tememos que las reformas llegarán cuando ya sea demasiado tarde.

Si de verdad se quiere acometer una reforma en profundidad que frene de una vez la destrucción del litoral y salve los valores de los últimos lugares intactos hay que acometer amplias reformas legislativas y, sobre todo, asegurar el cumplimiento de las leyes existentes. Sobre esto se vierten muchas ideas en este informe; proponemos un cambio en la gestión urbanística que empiece protegiendo todos los suelos que no hayan sido calificados como urbanizables; una limitación de los crecimientos urbanísticos al 10% de la población o del territorio ocupado; que cualquier planificación urbanística identifique los recursos básicos, tales como la energía y el agua, y establezca para ellos fórmulas de gestión sostenible; exigimos la desaparición de la figura del convenio urbanístico (un contrato privado entre constructores y ayuntamientos); y consideramos imprescindible la participación ciudadana de forma efectiva en el diseño de las ciudades y en el control del urbanismo.

No cabe duda de que el turista se está acercando cada año a un entorno más modificado. No se trata sólo del urbanismo, son más factores los que están afectando al ecosistema litoral y marino: aumento de temperatura causado por el cambio climático, vertidos, regresión costera, desaparición de especies y proliferación de otras, etc. Cada vez nos sale más caro tener las playas en buen estado y el baño empieza a ser incómodo en muchos puntos; ello no beneficiará precisamente al turismo.

Si coincidimos en el diagnóstico, ha llegado el momento de coincidir en el tratamiento y poner en marcha, de una vez para siempre, medidas atrevidas que garanticen la protección de uno de nuestros recursos más importantes y valiosos, nuestro litoral.

Juan López de Uralde, director de Greenpeace

UNA VISIÓN GENERAL

UNA VISIÓN GENERAL

“La calificación del suelo urbano es el origen de los mayores casos de corrupción. España es el país de la OCDE donde el precio de la vivienda ha subido más en los últimos años”.

Informe de Transparencia Internacional sobre la corrupción en 2006.

La gestió del litoral ha de respondre a l'interès general. Tanmateix, a l'última dècada hem assistit a un deteriorament imparable de les nostres costes, materialitzat en la mala utilització del sòl a través de polítiques urbanístiques nefastes acompanyades d'una ordenació territorial que no s'ha preocupat per salvaguardar els valors i els recursos naturals.

La **construcció** s'ha convertit en un potent motor econòmic que ha oblidat la seva finalitat social. Al mateix temps que mou l'economia espanyola, roba al territori l'equivalent a 140 camps de futbol al dia¹, tres d'ells al litoral. Si el 2005 es van aprovar 800.000 projectes de nous habitatges, el 2006 aquesta xifra va augmentar fins als 920.000. La conversió a sòl urbanitzable de milions de metres quadrats ha suposat la construcció de cents de milers d'habitatges de llarg a llarg de tot el territori, especialment a la costa. A vegades es tracta de sòls qualificats per a la seva urbanització, però cada vegada més ens trobem amb la destrucció de sòls rústics o espais naturals d'alt valor ecològic o, fins i tot, protegits.

El model urbanístic imposat al nostre territori es basa en tres pilars: l'oferta, un producte generador d'enormes plusvàlues, ja que els responsables de la seva gestió han permès valorar el sòl rústic comprat per les promotores com si fos urbanitzable, fins i tot abans de la seva requalificació; la demanda, formada per un grup de persones molt ampli que moltes vegades ha utilitzat l'habitatge més com una inversió que per donar resposta a les seves necessitats reals d'allotjament; i, per últim, un mercat restringit, cada vegada més monopolístic i opac amb molt poques alternatives. Reunits els tres ingredients i cuinats amb la negligència total d'aquells que tenien com a deure la tutela del territori, és a dir, les comunitats autònomes, el resultat ens mostra la situació actual.

La gestión del litoral tiene que responder al interés general. Sin embargo, en la última década hemos asistido a un deterioro imparable de nuestras costas, materializado en la mala utilización del suelo a través de nefastas políticas urbanísticas acompañadas de una ordenación territorial que no se ha preocupado por salvaguardar los valores y recursos naturales.

La **construcción** se ha convertido en un potente motor económico que ha olvidado su finalidad social. Al tiempo que mueve a la economía española, roba al territorio el equivalente a 140 campos de fútbol al día¹, tres de ellos en el litoral. Si en 2005 se aprobaron 800.000 proyectos de nuevas viviendas, en 2006 esta cifra aumentó hasta las 920.000. La conversión a suelo urbanizable de millones de metros cuadrados ha supuesto la construcción de cientos de miles de viviendas a lo largo y ancho de todo el territorio, especialmente en la costa. En ocasiones se trata de suelos calificados para su urbanización, pero cada vez más nos encontramos con la destrucción de suelos rústicos o espacios naturales de alto valor ecológico o incluso protegidos.

El modelo urbanístico impuesto en nuestro territorio se basa en tres pilares: la oferta, un producto generador de enormes plusvalías debido a que los responsables de su gestión han permitido valorar el suelo rústico comprado por las promotoras como si fuera urbanizable aún antes de su recalificación; la demanda, formada por un grupo de personas muy amplio que en numerosas ocasiones ha utilizado la vivienda más como inversión que para dar respuesta a sus necesidades reales de alojamiento; y por último, un mercado restringido, cada vez más monopolístico y opaco con muy pocas alternativas. Reunidos los tres ingredientes y cocinados con el descuido total de aquellos que tenían como deber la tutela del territorio, es decir, las comunidades autónomas, el resultado nos muestra la situación actual.

AGENTES INMOBILIARIOS A TIEMPO PARCIAL

Un estudio sobre el mercado inmobiliario español pone de manifiesto que la práctica de comprar una vivienda sobre plano y venderla antes de la formalización de la escritura puede generar unas plusvalías de hasta el 846% en menos de un año.

La investigación destaca que los estratos socioeconómicos elevados son los que más especulan y que existe una elevada presencia de inversión extranjera en estos procesos, lo que destierra la extendida idea de que los extranjeros compran viviendas en España atraídos únicamente por el buen tiempo y la calidad de nuestras playas.

El documento pone al descubierto que la compra de vivienda con fines especulativos ha sido tan elevada en los últimos años (especialmente en algunos puntos como la Costa del Sol) que se está produciendo una saturación en el mercado, lo que podría explicar el parón en la subida de los precios.

España acumula ya cuatro millones de casas vacías.

¹ Segons dades de l'Observatori de Sostenibilitat a Espanya, entre 2000 i 2005 s'han perdut una mitjana de 52.000 hectàrees anuals a causa de la construcció. Una hectàrea equival aproximadament a l'extensió d'un camp de futbol.

¹ Según datos del Observatorio de Sostenibilidad en España, entre 2000 y 2005 se ha perdido una media de 52.000 hectáreas anuales debido a la construcción. Una hectárea equivale aproximadamente a la extensión de un campo de fútbol.

En vista de la situació en què ens trobem, les veus d'alarma arriben des d'àmbits molt diversos. La Comissió Europea condemna les nostres pràctiques urbanístiques, mentre Nacions Unides culpa els promotors i ajuntaments de la crisi de l'habitatge a Espanya, i recalca que si l'especulació és general a Europa, és extrema al nostre país.

La superfície actualment requalificada per a la seva urbanització triplica el que ja s'ha construït a la franja costanera andalusa i mediterrània. Una vegada requalificats els sòls, resulta pràcticament impossible revertir la situació.

Greenpeace ha presentat un decàleg de mesures per assolir un urbanisme sostenible, concebut per augmentar la qualitat de vida de la població i el respecte al territori i als recursos naturals on es desenvolupa. Conscients que no és possible aplicar fórmules màgiques, proposem un canvi en la gestió urbanística que comenci protegint tots els sòls que no s'hagin qualificat com a urbanitzables, i que els creixements urbanístics no puguin superar el 10% del que ja existeix a cada municipi. Qualsevol planificació urbanística ha d'identificar els recursos bàsics, com ara l'energia i l'aigua, i establir per a ells fórmules de gestió sostenible. La desaparició de la figura del conveni urbanístic, un contracte privat entre constructors i ajuntaments, és fonamental per regenerar l'urbanisme. Considerem imprescindible la participació ciutadana de manera efectiva en el disseny de les ciutats i en el control de l'urbanisme.

Les mesures introduïdes contra l'urbanisme irracional, l'especulació i la corrupció són positives, però no semblen ser suficients per tallar d'arrel un model expandit de llarg a llarg del nostre territori. Normatives com la nova **Llei del sòl**² tracten de solucionar uns problemes que es deriven més de la nul·la o escassa aplicació de la legislació existent que de la falta de normativa al respecte. La nova llei permet nombroses excepcions que podrien convertir-se en normes habituals de funcionament dels ajuntaments,

Ante la situación en la que nos encontramos, las voces de alarma llegan desde muy diversos ámbitos. La Comisión Europea condena nuestras prácticas urbanísticas mientras Naciones Unidas culpa a promotores y ayuntamientos de la crisis de la vivienda en España y recalca que si la especulación es general en Europa, es extrema en nuestro país.

La superficie actualmente recalificada para su urbanización triplica a lo ya construido en la franja costera andaluza y mediterránea. Una vez recalificados los suelos, resulta prácticamente imposible revertir la situación.

Greenpeace ha presentado un decálogo de medidas para alcanzar un urbanismo sostenible, concebido para aumentar la calidad de vida de la población y el respeto al territorio y a los recursos naturales donde se desarrolla. Conocedores de que no es posible aplicar fórmulas mágicas, proponemos un cambio en la gestión urbanística que empiece protegiendo todos los suelos que no hayan sido calificados como urbanizables y donde los crecimientos urbanísticos no puedan superar el 10% de lo ya existente en cada municipio. Cualquier planificación urbanística debe identificar los recursos básicos, tales como la energía y el agua, y establecer para ellos fórmulas de gestión sostenible. La desaparición de la figura del convenio urbanístico, un contrato privado entre constructores y ayuntamientos, es fundamental para regenerar el urbanismo. Consideramos imprescindible la participación ciudadana de forma efectiva en el diseño de las ciudades y en el control del urbanismo.

Las medidas introducidas contra el urbanismo irracional, la especulación y la corrupción son positivas, pero no parecen ser suficientes para cortar de raíz con un modelo expandido a lo largo y ancho de nuestro territorio. Normativas como la nueva **Ley del Suelo**² tratan de solucionar unos problemas que se derivan más de la nula o escasa aplicación de la legislación

² La nova Llei del sòl entrarà en vigor l'1 de juliol.

² La nueva Ley del Suelo entrará en vigor el 1 de julio.

“Nada atenta más contra el Estado de derecho que la corrupción, venga de donde venga, pero especialmente cuando tiene a los servidores públicos como protagonistas”.

María Teresa Fernández de la Vega. Vicepresidenta del Gobierno.

a l'igual que va succeir amb els convenis urbanístics, convertits en l'excepció més generalitzada del nostre urbanisme.

Altres mesures, com les modificacions introduïdes a la **Llei d'aigües** que requereixen informes sobre la disponibilitat de recursos hídrics abans d'aprovar les noves urbanitzacions, i a la **Llei d'accés a la informació i la justícia** són esperanzadores. Ara es tracta que la seva aplicació sigui efectiva.

La complexitat de les trames que s'amaguen darrere l'activitat urbanística fa necessari posar en marxa mesures encaminades a restaurar la legalitat que incloguin mecanismes dissuasius, com ara la demolició de les construccions il·legals. Tanmateix, detencions, sentències condemnatòries i enderroc desparten un impacte social considerable i la classe política no es decideix a optar pel camí correcte, i consolida així el dany ambiental i la il·legalitat.

Les limitacions que s'imposen a les normatives nacionals o autonòmiques són rebudes pels promotors com atacs i són recorregudes davant els tribunals. El seu argument principal és que aquest tipus de mesures “encariran l'habitatge”. Semblen oblidar que a l'última dècada l'habitatge ha experimentat pujades desorbitades, i que tots els experts coincideixen a assenyalar que la causa d'aquests increments ha estat l'avarícia de promotors i constructors més que la quantitat de sòl existent. Des de l'entrada en vigor de la Llei del sòl de 1998, el sòl s'ha encarat prop del 500% i el preu de l'habitatge ho ha fet un 200%.¹ Pocs ajuntaments s'han resistit a les pressions de les promotors, que han comprat grans borses de sòl rústic a preus molt baixos, per les quals obtenen posteriorment plusvàlues milionàries i beneficis que no s'aconsegueixen amb cap altra activitat empresarial.

Espanya segueix escalant llocs en l'índex de percepció de la corrupció que elabora cada any l'ONG Transparència Internacional. L'actualitat d'aquest últim any ha quedat marcada per les seqüeles d'una **corrupció urbanística** que ja no és només patrimoni dels grans ajuntaments. La confiança i la cooperació són requisits previs i necessaris perquè es doni la corrupció, de manera que no resulta creïble assenyalar uns pocs responsables quan cada vegada és més evident que han estat molts els que han participat activament, o passivament, en aquest fenomen.

Els escàndols de corrupció coneguts estan íntimament lligats a la gestió i finançament dels ajuntaments, que disposen del seu territori com una suposada fórmula de progrés social i econòmic, fet que resulta evidentment insostenible.

El fiscal coordinador de Medi Ambient i Urbanisme, Antonio Vercher, ha establert una íntima relació entre la construcció desaforada i el blanqueig de diner procedent de màfies. La

existente que de la falta de normativa al respecto. La nueva Ley permite numerosas excepciones que podrían convertirse en normas habituales de funcionamiento de los ayuntamientos, al igual que sucedió con los convenios urbanísticos, convertidos en la excepción más generalizada de nuestro urbanismo.

Otras medidas, como las modificaciones introducidas en la **Ley de Aguas** requiriendo informes sobre la disponibilidad de recursos hídricos antes de aprobar las nuevas urbanizaciones y la **Ley de acceso a la información y la justicia** son esperanzadoras. Ahora se trata de que su aplicación sea efectiva.

La complejidad de las tramas que se esconden tras la actividad urbanística hace necesario poner en marcha medidas encaminadas a restaurar la legalidad que incluyan mecanismos disuasorios tales como la demolición de las construcciones ilegales. Sin embargo, detenciones, sentencias condenatorias y derribos despiertan un considerable impacto social y la clase política no se decide a optar por el camino correcto consolidando así el daño ambiental y la ilegalidad.

Las limitaciones que se imponen en las normativas nacionales o autonómicas son recibidas por los promotores como ataques y son recurridas ante los tribunales. Su principal argumento reside en que tal tipo de medidas “encarecerá la vivienda”. Parecen olvidar que en la última década la vivienda ha experimentado subidas desorbitadas y que todos los expertos coinciden en que dichos incrementos se han debido a la avaricia de promotoras y constructoras más que a la cantidad de suelo existente. Desde la entrada en vigor de la Ley del Suelo de 1998, éste se ha encarecido cerca del 500% y el precio de la vivienda lo ha hecho en un 200%.¹ Pocos ayuntamientos se han resistido a las presiones de las promotoras, que han comprado grandes bolsas de suelo rústico a precios muy bajos, por las que obtienen posteriormente plusvalías millonarias y beneficios que no se consiguen con ninguna otra actividad empresarial.

España sigue escalando puestos en el índice de percepción de la corrupción que elabora cada año la ONG Transparencia Internacional. La actualidad de este último año ha quedado marcada por las secuelas de una **corrupción urbanística** que ya no es sólo patrimonio de los grandes ayuntamientos. La confianza y la cooperación son requisitos previos y necesarios para que se dé la corrupción, por tanto no resulta creïble señalar a unos pocos responsables cuando cada vez es más evidente que han sido muchos lo que han participado, activa o pasivamente, en este fenómeno.

Los escándalos de corrupción conocidos están íntimamente ligados a la gestión y financiación de los ayuntamientos, que disponen de su territorio como una supuesta fórmula de progreso social y económico, lo que resulta evidentemente insostenible.

corrupció urbanística existent a Espanya lliga amb el model poc transparent i amb la tolerància administrativa, que ha afavorit que grups criminals internacionals s'hagin establert al nostre territori en vista de la facilitat de blanquejar diner en la construcció i crear les seves pròpies xarxes. El fiscal anticorrupció, Antonio Salinas, destaca que les màfies s'organitzen amb el concurs de testaferros i homes de confiança espanyols, i creen grans xarxes de societats pantalla que els permeten ocultar-se amb total tranquil·litat. Més d'una vintena de narcotraficants detinguts en els últims anys a Espanya disposaven de les seves pròpies agències immobiliàries, un model ja conegut a Cancun, Miami o Nàpols.

La construcció fagocita una indústria turística que segueix ancorada en el model obsolet de "sol i platja", que implica la construcció de més i més hotels i segones residències com si la demanda fos infinita.

El **turisme** de masses destrueix els objectius que persegueixen els turistes mateixos: el patrimoni natural i cultural dels territoris que escullen per a les seves vacances, sense que els polítics i les administracions responsables facin res per aturar el deteriorament imparable del sector turístic espanyol.

Les dades mostren la realitat: el 2006, els ingressos per turisme es van reduir en un 2,8%, malgrat que la xifra total de turistes va augmentar un 4,5% respecte a l'any anterior, fins assolir la xifra rècord de 58,5 milions de visitants. Es tracta de la sisena reducció consecutiva. Les estimacions per al 2007 no són optimistes, i estan marcades fonamentalment pel major endeutament de les famílies derivat de la pujada dels tipus d'interès, així com per la desacceleració en el consum de les famílies a tot Europa.

Els responsables del sector haurien de plantejar-se que cal atreure l'atenció del turista per aconseguir que no sigui només

El fiscal coordinador de Medio Ambiente y Urbanismo, Antonio Vercher, ha establecido una íntima relación entre la construcción desahogada y el blanqueo de dinero procedente de mafias. Liga la corrupción urbanística existente en España al modelo poco transparente y a la tolerancia administrativa, que ha favorecido que grupos criminales internacionales se hayan establecido en nuestro territorio ante la facilidad de blanquear dinero en la construcción y crear sus propias redes. El Fiscal Anticorrupción, Antonio Salinas, destaca que las mafias se organizan con el concurso de testaferros y hombres de confianza españoles, creando grandes redes de sociedades pantalla que les permiten ocultarse con total tranquilidad. Más de una veintena de narcotraficantes detenidos en los últimos años en España contaban con sus propias agencias inmobiliarias, un modelo ya conocido en Cancún, Miami o Nápoles.

La construcción está fagocitando a una industria turística que sigue anclada en el obsoleto modelo de "sol y playa", que implica la construcción de más y más hoteles y segundas residencias como si la demanda fuera infinita.

El **turismo** de masas está destruyendo los objetivos que persiguen los propios turistas: el patrimonio natural y cultural de los territorios que eligen para sus vacaciones, sin que los políticos y administraciones responsables hagan nada para detener el deterioro imparable del sector turístico español.

Los datos muestran la realidad: en 2006, los ingresos por turismo se redujeron en un 2,8%, a pesar de que la cifra total de turistas aumentó un 4,5% respecto al año anterior, hasta alcanzar la cifra récord de 58,5 millones de visitantes. Se trata de la sexta reducción consecutiva. Las estimaciones para 2007 no son optimistas, marcadas fundamentalmente por el mayor endeudamiento de las familias derivado de la subida de los tipos de interés, así como por la desacceleración en el consumo de las familias en toda Europa.

un visitant esporàdic. Per això, és imprescindible que s'analitzi l'estat dels 10.000 quilòmetres de costa i es realitzi una planificació del territori en la qual el maó no sigui l'únic element decoratiu. La protecció del litoral està íntimament lligada al bon desenvolupament de la indústria turística.

L'urbanisme i el **canvi climàtic** són les dues majors amenaces a les quals ens enfrontem. Espanya, per la seva situació geogràfica i les seves característiques, és especialment sensible als impactes negatius derivats del canvi climàtic. Les afeccions es produiran pràcticament a tots els sectors econòmics: la indústria turística, el sector pesquer, el sector agrícola, el sector forestal, etc.

Les zones costaneres es troben entre els espais que sofriran les conseqüències de la pujada del nivell del mar i de l'augment de la seva temperatura, la major freqüència de fenòmens meteorològics extrems i els canvis en els règims de precipitacions en forma de pluja. Els experts coincideixen a assenyalar que les costes amb major pressió urbanística i turística seran les més vulnerables a aquests efectes adversos.

A la costa, el principal problema que haurem d'afrontar serà la pujada del nivell del mar. Els càlculs indiquen que cada centímetre que s'elevi el nivell del mar suposarà un retrocés mitjà d'un metre.

Les àrees més amenaçades són el golf de Biscaia, els deltes de l'Ebre i del Llobregat, les maresmes de Doñana, la mànega del Mar Menor i el golf de Cadis.

En general, a les platges espanyoles s'espera una variació de la quota d'inundació i un retrocés de la línia de costa. La cornisa gallega i la zona nord de les Illes Canàries seran els punts més afectats per la pujada del nivell del mar, que podria assolir els 35 centímetres. Al Mediterrani, els càlculs indiquen que l'augment mitjà serà d'uns 20 centímetres.

Resulta imprescindible posar en marxa polítiques i estratègies que incorporin aquestes advertències i previsions en totes les actuacions que es desenvolupen al litoral. A més de les recomanacions específiques per a la costa, cal dur a terme una autèntica revolució energètica que ens allunyi de la dependència dels combustibles fòssils i ens permeti reduir l'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle i, amb això, reduir els efectes del canvi climàtic.

Greenpeace ha elaborat una sèrie d'informes que demostren que les energies renovables són suficients per cobrir la demanda energètica de la societat espanyola. Els resultats d'aquests estudis mostren que la capacitat de generació d'electricitat amb fonts netes és molt superior a la demanda. A més, els recursos no contaminants estan tan àmpliament distribuïts a la península que totes les comunitats autònomes disposen de suficient capacitat per proveir completament la seva pròpia demanda d'energia elèctrica. Ara, és necessària la voluntat política per convertir aquesta proposta en una realitat.

Los responsables del sector deberían plantearse que es necesario atraer la atención del turista para conseguir que no sea sólo un visitante esporádico. Para ello, es imprescindible que se analice el estado de los 10.000 kilómetros de costa y se realice una planificación del territorio donde el ladrillo no sea el único elemento decorativo. La protección del litoral está íntimamente ligada al buen desarrollo de la industria turística.

El urbanismo y el **cambio climático** son las dos mayores amenazas a las que nos enfrentamos. España, por su situación geográfica y sus características, es especialmente sensible a los impactos negativos derivados del cambio climático. Las afecciones se producirán en prácticamente todos los sectores económicos: la industria turística, el sector pesquero, el sector agrícola, el sector forestal...

Las zonas costeras se encuentran entre los espacios que sufrirán las consecuencias de la subida del nivel del mar y del aumento de su temperatura, la mayor frecuencia de fenómenos meteorológicos extremos y los cambios en los regímenes de precipitaciones en forma de lluvia. Los expertos coinciden en señalar que las costas con mayor presión urbanística y turística serán las más vulnerables a estos efectos adversos.

En la costa, el principal problema que deberemos afrontar será la subida del nivel del mar. Los cálculos apuntan a que cada centímetro que se eleve el nivel del mar supondrá un retroceso medio de un metro.

Las áreas más amenazadas son: el Golfo de Bizkaia, los deltas del Ebro y del Llobregat, las Marismas de Doñana, La Manga del Mar Menor y el Golfo de Cádiz.

En general, en las playas españolas se espera una variación de la cota de inundación y un retroceso de la línea de costa. La cornisa gallega y la zona norte de las Islas Canarias serán los puntos más afectados por la subida del nivel del mar, que podría alcanzar los 35 centímetros. En el Mediterráneo, los cálculos apuntan a que el aumento medio será de unos 20 centímetros.

Resulta imprescindible poner en marcha políticas y estrategias que incorporen estas advertencias y previsions en todas las actuaciones que se desarrollan en el litoral. Junto a las recomendaciones específicas para la costa, es necesario llevar a cabo una autèntica revolució energètica que nos aleje de la dependencia de los combustibles fósiles y nos permita reducir la emisión de los gases de efecto invernadero y, con ello, amortiguar los efectos del cambio climático.

Greenpeace ha elaborado una serie de informes que demuestran que las energías renovables son suficientes para cubrir la demanda energética de la sociedad española. Los resultados de estos estudios muestran que la capacidad de generación de electricidad con fuentes limpias es muy superior a la demanda. Además, los recursos no contaminantes están tan ampliamente distribuidos en la península, que todas las comunidades autónomas disponen de suficiente capacidad para abastecer completamente su propia demanda de energía

Però la urbanització i el canvi climàtic no són les úniques amenaces presents al litoral espanyol. Les **plantes dessaladores** són una font d'impactes negatius. El Ministeri de Medi Ambient es troba en una carrera desbocada amb l'únic objectiu d'oferir aigua a tots els desenvolupaments urbanístics que es concentren especialment al litoral mediterrani i, en aquest afany, ha oblidat de fer el seu treball principal, la protecció del medi costaner i marí.

Un dels majors impactes de les plantes dessalinitzadores o dessaladores és el provocat per l'abocament de les restes derivades del procés de dessalatge, l'anomenada salmorra. El seu alt contingut en sal i en compostos químics té un efecte desastrós sobre les ja de per si amenaçades praderies de *Posidonia oceanica*, que tants beneficis aporten a l'ecosistema mediterrani. Entre aquests beneficis destaquen el fet de ser escollida per milers d'espècies de plantes i animals com a lloc per reproduir-se i alimentar-se, absorbir diòxid de carboni (CO₂), un dels gasos responsables del canvi climàtic, alliberar oxigen a l'atmosfera i actuar com un element fonamental per frenar l'erosió costanera.

Els plans del Ministeri de Medi Ambient per a la costa no acaben de convèncer. Bones paraules i "programes" que no s'acaben de concretar, amb pressupostos ridículament baixos en comparació amb actuacions milionàries com passeigs marítims o dures obres d'enginyeria. Els quinze dics en construcció davant les platges barcelonines, el nou zoològic marí de Barcelona en terrenys parcialment guanyats al mar o l'aprovació ambiental per construir un port industrial a Granadilla, a la costa sud-est de Tenerife, són només alguns dels exemples més extrems d'un model insostenible.

Els plans del Ministeri de Medi Ambient de comprar finques a la costa amb l'objectiu de protegir-la tindran una repercussió escassa enfront dels plans d'urbanització que es desenvolupen a un ritme frenètic al litoral. En la majoria dels casos, el Ministeri ha dirigit la seva mirada cap a terrenys que ja estan protegits i en els quals no es pot construir, de manera que ha posat de manifest que la mesura, malgrat ser positiva, és ineficaz. La propaganda és, per contra, molt eficaç.

eléctrica. Ahora, es necesaria la voluntad política para convertir esta propuesta en una realidad.

Pero la urbanización y el cambio climático no son las únicas amenazas presentes en el litoral español. Las plantas **desaladoras** son una fuente de impactos negativos. El Ministerio de Medio Ambiente está inmerso en una carrera desbocada con el único objetivo de ofrecer agua a todos los desarrollos urbanísticos que se concentran especialmente en el litoral mediterráneo y, en tal empeño, ha olvidado hacer su trabajo principal, la protección del medio costero y marino.

Uno de los mayores impactos de las plantas desalinizadoras o desaladoras es el provocado por el vertido de los restos derivados del proceso de desalación, la llamada salmuera. Su alto contenido en sal y en compuestos químicos tiene un efecto desastroso sobre las ya de por sí amenazadas praderas de *Posidonia oceanica*, que tantos beneficios aportan al ecosistema mediterráneo. Entre los que destaca el ser escogida por miles de especies de plantas y animales como lugar para reproducirse y alimentarse, absorber dióxido de carbono (CO₂), uno de los gases responsables del cambio climático, liberar oxígeno a la atmósfera y actuar como un elemento fundamental para frenar la erosión costera.

Los planes del Ministerio de Medio Ambiente para la costa no acaban de convencer. Buenas palabras y "programas" que no se terminan de concretar y con presupuestos ridículamente bajos frente a actuaciones millonarias como paseos marítimos o duras obras de ingeniería. Los quince diques en construcción frente a las playas barcelonesas, el nuevo zoológico marino de Barcelona en terrenos parcialmente ganados al mar o la aprobación ambiental para construir un puerto industrial en Granadilla, en la costa sureste de Tenerife, son sólo algunos de los ejemplos más extremos de un modelo insostenible.

Los planes del Ministerio del Medio Ambiente para comprar fincas en la costa con el objeto de protegerla tendrán escasa repercusión frente a los planes de urbanización que se desarrollan a un ritmo frenético en el litoral. En la mayor parte de los casos el Ministerio ha dirigido su mirada hacia terrenos que ya están protegidos y en los que no se puede construir, poniendo de manifiesto que la medida, pese a ser positiva, es ineficaz. La propaganda es, por el contrario, muy eficaz.

Mucho más honesto y valiente sería que el Ministerio centrara sus esfuerzos en aquellos terrenos amenazados por la construcción y demostrase así su verdadero interés en la salvaguarda del litoral. Todavía está a tiempo.

Transcurridos casi veinte años, el deslinde (la delimitación) del dominio público marítimo terrestre que decretaba la Ley de Costas de 1988 sigue sin finalizarse. Ahora, el Ministerio de Medio Ambiente se enfrenta al reto de tener que revisarlo para incorporar las previsiones realizadas por los expertos en cambio climático contratados por el propio Ministerio, que recomiendan la revisión de la franja de costa pública como medida de seguridad.

El Ministeri seria molt més honest i valent si centrés els seus esforços en aquells terrenys amenaçats per la construcció, i demostrés així el seu veritable interès en la salvaguarda del litoral. Encara està a temps.

Transcorreguts gairebé vint anys, la partió (delimitació) del domini públic marítim terrestre que decretava la Llei de costes de 1988 segueix sense finalitzar-se. Ara, el Ministeri de Medi Ambient s'enfronta al repte d'haver de revisar-la per incorporar les previsions realitzades pels experts en canvi climàtic contractats pel Ministeri mateix, que recomanen la revisió de la franja de costa pública com a mesura de seguretat.

Una altra de les qüestions a resoldre és la construcció de més amarres al litoral. Espanya disposava el 2005 de 321 **ports esportius**, 201 a l'arc mediterrani i 120 a l'arc atlanticocantàbric, amb capacitat per a 106.795 embarcacions, un nombre elevat però no suficient per als gestors autonòmics dels ports. Totes les comunitats autonòmiques, sense excepció, volen més ports esportius. Segons un estudi de Turespaña, l'activitat nàutica del turisme estranger a Espanya genera tan sols un 2% dels ingressos totals derivats del turisme. I és superada àmpliament per altres com el submarinisme (49,3%) o les embarcacions en trànsit (20,7%).

És important, per tant, avaluar amb dades objectives la necessitat de més ports esportius, i tenir en compte els impactes negatius en forma de privatització de la costa, contaminació i erosió.

L'última de les grans amenaces presents a la costa que es repassen en aquest informe és la **contaminació**. El 75% de la contaminació present al mar procedeix de terra, i els municipis costaners espanyols en saben molt d'això. Els retards en els plans de sanejament i depuració d'aigües residuals al litoral són alarmants, i encara hi ha ciutats grans, com la Corunya o Algesires, que no disposen de tractaments adequats per a les seves aigües residuals.

Andalusia, Galícia i les Canàries ocupen l'últim lloc en la lluita contra la contaminació. En total, són 800 els municipis espanyols que incompleixen la normativa vigent sobre depuració d'aigües i abocaments, fet que obliga el Govern espanyol a negociar amb Brussel·les moratòries en l'aplicació de sancions i retirades d'expedients pels abocaments contaminants que llancem diàriament al mar.

En definitiva, la situació del litoral no és bona. Però està a les nostres mans no seguir permetent la seva destrucció i reclamar a les administracions l'aplicació de la normativa que protegeix la costa. Hem de ser conscients de la nostra responsabilitat i reclamar amb força un futur per al litoral.

Otra de las cuestiones a resolver es la construcción de más amarres en el litoral. España contaba en 2005 con 321 **puertos deportivos**, 201 en el arco mediterráneo y 120 en el atlántico-cantábrico, con cabida para 106.795 embarcaciones, un número elevado pero no suficiente para los gestores autonómicos de los puertos. Todas las comunidades autonómicas, sin excepción, quieren más puertos deportivos. Según un estudio de Turespaña, la actividad náutica del turismo extranjero en España genera tan sólo un 2% de los ingresos totales derivados del turismo. Y es superada ampliamente por otras como el submarinismo (49,3%) o las embarcaciones en tránsito (20,7%).

Es importante, por tanto, evaluar con datos objetivos la necesidad de más puertos deportivos y tener en cuenta los impactos negativos en forma de privatización de la costa, contaminación y erosión.

La última de las grandes amenazas presentes en la costa que se repasan en este informe es la **contaminación**. El 75% de la contaminación presente en el mar procede de tierra, y los municipios costeros españoles saben mucho de eso. Los retrasos en los planes de saneamiento y depuración de aguas residuales en el litoral son alarmantes y todavía hay ciudades de gran tamaño, como A Coruña o Algeciras que no disponen de tratamientos adecuados para sus aguas residuales.

Andalucía, Galicia y Canarias ocupan el farolillo rojo de la lucha contra la contaminación. En total, 800 municipios españoles incumplen la normativa vigente sobre depuración de aguas y vertidos, lo que obliga al Gobierno español a negociar con Bruselas moratorias en la aplicación de sanciones y retiradas de expedientes por los vertidos contaminantes que arrojamos a diario al mar.

En definitiva, la situación del litoral no es buena. Pero está en nuestra mano no seguir permitiendo su destrucción y reclamar a las administraciones la aplicación de la normativa que protege la costa. Debemos ser conscientes de nuestra responsabilidad y reclamar con fuerza un futuro para el litoral.

ANÀLISI DE LA SITUACIÓ AL LITORAL CATALÀ

ANÁLISIS DE LA SITUACIÓN EN EL LITORAL CATALÁN

A L'INFORME DE L'ANY PASSAT CELEBRÀVEM LA DECISIÓ DE LA GENERALITAT D'APROVAR DOS PLANS DE PROTECCIÓ D'UNA PART DE LA COSTA CATALANA ENCARA NO EDIFICADA. SI BÉ AQUESTES MESURES SEGUEIXEN VIGENTS, HEM COMPROVAT QUE DURANT LA SEVA TRAMITACIÓ ES VAN EXCLOURE DIVERSOS SECTORS QUE INICIALMENT S'HAVIEN PROPOSAT PROTEGIR. DURANT ELS PRÒXIMS ANYS, GREENPEACE FARÀ UN SEGUIMENT DE L'EVOLUCIÓ D'ALGUNS DELS TIPUS DE SÒL ALS QUALS AQUESTS PLANS ATORGUEN UNA MENOR PROTECCIÓ I DELS LLOCS QUE NO HAN ESTAT INCLOSOS.

Per contrarestar la protecció atorgada per la Generalitat a 24.000 hectàrees de terrenys costaners que estaven sentenciats a sucumbir al maó, els plans generals d'ordenació urbana del litoral català sumen 100.000 nous habitatges durant els pròxims anys.

El conseller de Política Territorial i Obres Públiques, Joaquim Nadal, considera que és possible "harmonitzar" aquest creixement amb la conservació del medi natural. Convé recordar les dades que mostren que el 39% del primer quilòmetre de la costa catalana ja està urbanitzat i que, davant les amenaces que afecten el litoral, una costa saturada de maons i de ciment estarà molt debilitada per poder fer-los front.

La solució de la Generalitat per a les costes es basa sobretot en el ciment. El millor exemple són les obres que ja es fan al front del litoral de Barcelona, on es construeix un mur gairebé continu de dos quilòmetres i mig que convertirà cinc platges barcelonines en piscines salades. Des del punt de vista de Greenpeace, més tard que aviat s'adonaran del greu error que suposa privar la naturalesa de les seves defenses naturals, sobretot quan, a més, exploten econòmicament els seus recursos.

Les recomanacions que, des de fa dos anys, fan els experts en matèria turística són clares: el binomi saturació-turisme és cada vegada més incompatible. De res serveix protegir uns pocs trams de costa quan la situació de partida és tan preocupant i, sobretot, quan els plans de futur són tan poc esperançadors.

Greenpeace ha comprovat que als municipis costaners catalans se segueixen planificant transformacions de sòl no urbanitzable en urbanitzable, i que són molt pocs els que en les seves revisions de plans generals redueixen efectivament el sòl apte per urbanitzar. Com a exemple del que mai hauria de permetre's, trobem el pla d'ordenació urbanística municipal que es troba en tràmit a l'Ajuntament de Castelló d'Empúries. En aquesta localitat, malgrat tenir una de les urbanitzacions més extenses de Catalunya (Ampuriabrava), es pretén requalificar un 23% de sòl no urbanitzable amb diverses excuses i a

Para contrarrestar la protección otorgada por la Generalitat a 24.000 hectáreas de terrenos costeros que estaban sentenciados a sucumbir bajo el ladrillo, los planes generales de ordenación urbana del litoral catalán suman 100.000 nuevas viviendas durante los próximos años.

El conseller de Política Territorial i Obres Públiques, Joaquim Nadal, considera que es posible "armonizar" este crecimiento con la conservación del medio natural. Conviene recordar los datos que muestran que el 39% del primer kilómetro de la costa catalana está ya urbanizado y que, frente a las amenazas que afectan al litoral, una costa saturada de ladrillos y de cemento estará muy debilitada para poder hacerles frente.

La solución de la Generalitat para las costas se basa sobre todo en el cemento. El mejor ejemplo son las obras que ya se están realizando en el frente litoral de Barcelona, donde se construye un muro casi continuo de dos kilómetros y medio que convertirá cinco playas barcelonesas en piscinas saladas. Desde el punto de vista de Greenpeace, más tarde que temprano, se darán cuenta del grave error que supone privar a la naturaleza de sus defensas naturales, sobre todo cuando, además, explotan económicamente sus recursos.

Las recomendaciones que, desde hace dos años, hacen los expertos en materia turística son claras: el binomio saturación-turismo es cada vez más incompatible. De nada sirve proteger unos pocos tramos de costa cuando la situación de partida es tan preocupante y, sobre todo, cuando los planes de futuro son tan poco halagüeños.

Greenpeace ha comprobado que en los municipios costeros catalanes se siguen planificando transformaciones de suelo no urbanizable en urbanizable y que son muy pocos los que en sus revisiones de planes generales reducen efectivamente el suelo apto para urbanizar. Un ejemplo claro de lo que no debería permitirse es el plan de ordenación urbanística municipal de Castelló de Empúries donde se plantea un gran aumento del suelo urbanizable, así como la construcción de un puerto deportivo no contemplado en el Plan de Puertos de la Generalitat, todo ello junto al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

EN EL INFORME DEL AÑO PASADO CELEBRÁBAMOS LA DECISIÓN DE LA GENERALITAT DE APROBAR DOS PLANES DE PROTECCIÓN DE UNA PARTE DE LA COSTA CATALANA AÚN NO EDIFICADA. SI BIEN ESTAS MEDIDAS SIGUEN VIGENTES, HEMOS COMPROBADO QUE DURANTE SU TRAMITACIÓN SE EXCLUYERON VARIOS SECTORES CUYA PROTECCIÓN HABÍA SIDO PROPUESTA INICIALMENTE. DURANTE LOS PRÓXIMOS AÑOS, GREENPEACE HARÁ UN SEGUIMIENTO DE LA EVOLUCIÓN DE LOS TIPOS DE SUELO A LOS QUE ESTOS PLANES OTORGAN UNA MENOR PROTECCIÓN Y DE LOS LUGARES QUE NO HAN SIDO INCLUIDOS.

l'empara d'una disposició inclosa expressament en el Pla Territorial de l'Empordà.

El Pla d'Infraestructures de Transport de Catalunya es va presentar l'any passat. Malgrat la normativa europea que obliga a avaluar els impactes ambientals dels plans i programes³, la Generalitat ha decidit no avaluar-los en aquest cas, fet que ha motivat una denúncia de l'associació Depana davant la Comissió Europea.

Un dels aspectes més negatius de les actuacions previstes al litoral, durant l'any transcorregut des de la publicació del nostre informe anterior, ha estat l'aprovació d'un pla de ports esportius de tota la costa catalana amb planificació de creixement fins a l'any 2015, en la qual es preveu la construcció d'un nou port esportiu per a 900 embarcacions al municipi de Salou i l'ampliació de gairebé tots els ports ja existents, amb una previsió total de 6.000 amarratges nous. Aquest pla comporta una indiscutible degradació de l'espai costaner i el fons marí.

En matèria d'obres a la costa, Catalunya i, especialment Barcelona, acullen els pitjors exemples d'actuacions del Ministeri de Medi Ambient. Les obres d'encaixament de les platges de Barcelona, realitzades sense avaluar els impactes ambientals, i la construcció d'un zoològic a terrenys guanyats al mar, una activitat impossible d'encaixar a la Llei de costes, mostren la pitjor cara d'un Ministeri de Medi Ambient que va aprovar ambdós projectes quan Joan Clos, actual titular del Ministeri d'Indústria, era alcalde d'aquesta ciutat.

Criden també l'atenció casos com el dels Muntanyans, a Torredembarra, on el Ministeri de Medi Ambient es nega a comprar l'última finca costanera sense urbanitzar. O l'actuació proposada pel Ministeri a la platja Llarga de Tarragona, un espai verge en increïble estat de conservació on la Direcció General de Costes vol construir un innecessari passeig marítim de tres

El Plan de Infraestructuras de Transporte de Cataluña fue presentado el año pasado. A pesar de la normativa europea que obliga a evaluar los impactos ambientales de los planes y programas³, la Generalitat ha decidido no evaluarlos en este caso, lo que ha motivado una denuncia de la asociación Depana ante la Comisión Europea.

Uno de los aspectos más negativos de las actuaciones previstas en el litoral, durante el año transcurrido desde la publicación de nuestro anterior informe, ha sido la aprobación del Plan de Puertos Deportivos de toda la costa catalana con planificación de crecimiento de 6.000 amarres nuevos hasta el año 2015. Este plan comporta una indiscutible degradación del espacio costero y el fondo marino.

En materia de obras en la costa, Cataluña, y especialmente Barcelona, acogen los peores ejemplos de actuaciones del Ministerio de Medio Ambiente. Las obras de encajonamiento de las playas de Barcelona, realizadas sin evaluar los impactos ambientales, y la construcción de un zoológico en terrenos ganados al mar, una actividad imposible de encajar en la Ley de Costas, muestran la peor cara de un Ministerio de Medio Ambiente, que aprobó ambos proyectos siendo Joan Clos, actual titular del Ministerio de Industria, alcalde de esta ciudad.

Llaman también la atención casos como el de Els Muntanyans, en Torredembarra, donde el Ministerio de Medio Ambiente se niega a comprar la última finca costera sin construir que está amenazada por un proyecto urbanístico sobre el que se investiga en la Fiscalía de Tarragona. O la actuación propuesta por el Ministerio en la playa Llarga de Tarragona, un espacio virgen en increíble estado de conservación donde la Dirección General de Costas quiere construir un innecesario paseo marítimo de tres kilómetros de longitud. De llevarse a cabo el proyecto, desnaturalizaría la playa y ocasionaría la

³ Directiva 2001/42 transposada a la Llei 9/2006, de 28 d'abril, sobre l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient.

³ Directiva 2001/42 transpuesta a la Ley 9/2006, de 28 de abril, sobre evaluación de los efectos de determinados planes y programas en el medio ambiente.

Greenpeace ha comprovat que als municipis costaners se segueixen planificant transformacions de sòl no urbanitzable en urbanitzable, i que són molt poques les localitats que en les seves revisions de plans generals redueixen de manera efectiva el sòl apte per urbanitzar.

quilòmetres de longitud. De dur-se a terme el projecte, desnaturalitzaria la platja i ocasionaria la destrucció de la zona d'especial protecció en apropar la pressió humana a la zona protegida.

El nou Estatut de Catalunya inclou les competències en la gestió del domini públic marítim terrestre que fins ara realitzava el Ministeri de Medi Ambient. Resulta de vital importància que a la Llei Orgànica que desenvolupi aquest estatut quedin reflectides de manera clara les competències de l'Administració central i autonòmica i, encara més important, que les actuacions que es duguin a terme es desenvolupin amb total transparència.

És el moment de desenvolupar una regulació unitària per a tot el litoral espanyol que contempli la necessària coordinació entre l'Administració estatal i les comunitats autònomes i que reverteixi en la conservació del litoral, sense que amb això se socavessin les competències que sobre aquesta matèria estableixen els nous estatuts d'autonomia.

URBANISME

Els diferents plans urbanístics dels municipis litorals suposaran, segons el conseller de Política Territorial, Joaquim Nadal, 100.000 nous habitatges per a la costa catalana durant els pròxims anys, que es sumaran als que ja estaven previstos en els plans anteriors i que encara no s'han executat.

Una xifra sens dubte molt elevada per a un litoral que posseeix el dubtós honor de tenir una de les costes més saturades per la construcció, encara que el conseller Nadal opini que "la saturació no ha arribat al litoral català". Tanmateix, només fa falta apropar-se en època estival o de vacances a les comarques costaneres catalanes per comprovar aquesta realitat. Segons les dades del Ministeri de Medi Ambient, el 2005, el 39% de la costa catalana ja tenia el seu primer quilòmetre ocupat pel ciment i el formigó, la xifra més alta de tot el litoral mediterrani.

Des de fa diversos anys, els experts en turisme adverteixen que els destins sobreexplotats i on les característiques naturals han desaparegut són rebutjats pels turistes. Un informe de l'Aliança per a l'Excel·lència Turística (Exceltur) de 2005 assenyala la Costa Brava com un d'aquests punts saturats que no agraden al nou tipus de turista que ens visita.

El Pla Director Territorial de l'Empordà, aprovat l'octubre de l'any passat, no disminuirà la pressió urbanística que pateix la regió. Els municipis inclosos presenten plans urbanístics amb un creixement desmesurat al qual el pla no posa límit. Només a les zones no urbanitzables es proposa una ordenació del territori real. A més, segons ha denunciat la plataforma ecologista Salvem l'Empordà, el pla inclou massa infraestructures

destrucció de una zona de especial protecció al acerrar la pressió humana a un espai protegit.

El nuevo Estatuto de Cataluña incluye las competencias en la gestión del dominio público marítimo terrestre que hasta ahora desempeñaba el Ministerio de Medio Ambiente. Resulta de vital importancia que en la Ley Orgánica que desarrolle este estatuto queden reflejadas de forma clara las competencias de la Administración central y autonómica y, más importante aún, que las actuaciones que se lleven a cabo se desarrollen con total transparencia por ambas partes.

Es el momento de desarrollar una regulación unitaria para todo el litoral que contemple la necesaria coordinación entre la Administración estatal y las comunidades autónomas y que revierta en la conservación de la costa, sin que con ello se socaven las competencias que sobre esta materia establecen los nuevos estatutos de autonomía.

URBANISMO

Los diferentes planes urbanísticos de los municipios litorales supondrán, según el propio conseller de Política Territorial, Joaquim Nadal, 100.000 nuevas viviendas para la costa catalana durante los próximos años, que se sumarán a las que ya estaban previstas en los planes anteriores y que todavía no se han ejecutado.

Una cifra sin duda muy elevada para un litoral que ostenta el dudoso honor de tener una de las costas más saturadas por la construcción, aunque el conseller Nadal opine que "la saturación no ha llegado al litoral catalán". Sin embargo, sólo hace falta acercarse en época estival o en vacaciones a las comarcas costeras catalanas para comprobar esta realidad. Según los datos del Ministerio de Medio Ambiente, en 2005, el 39% de la costa catalana ya tenía su primer kilómetro ocupado por el cemento y el hormigón, la cifra más alta de todo el litoral mediterráneo.

Greenpeace ha comprobado que en los municipios costeros se siguen planificando transformaciones de suelo no urbanizable en urbanizable y que son muy pocas las localidades que en sus revisiones de planes generales reducen de manera efectiva el suelo apto para urbanizar.

per al transport i ocasionarà greus problemes amb les reserves d'aigua.

Com a exemple del que mai hauria de permetre's, trobem el pla d'ordenació urbanística municipal que es troba en tràmit a l'Ajuntament de **Castelló d'Empúries**. En aquesta localitat, malgrat tenir una de les urbanitzacions més extenses de Catalunya (Ampuriabrava), es pretén requalificar un 23% de sòl no urbanitzable amb diverses excuses i a l'empara d'una disposició inclosa expressament en el Pla Territorial de l'Empordà. Per això, s'han escollit experts mediambientals que fonamentin la decisió ja adoptada prèviament per l'Ajuntament.

La urbanització Ampuriabrava, amb canals interiors i d'ocupació gairebé totalment estacional, està separada del casc urbà per una mica més d'un quilòmetre. El Pla d'Ordenació que ha aprovat inicialment l'ajuntament, amb l'excusa d'unir ambdós, contempla l'ampliació de 246 hectàrees de sòl apte per urbanitzar, superfície que s'amplia en la seva major part per la requalificació de sòl no urbanitzable.

L'ampliació d'un nucli urbà tan extens hipoteca cada vegada més aquest espai situat a les proximitats del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, que ja suporta una pressió considerable.

El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal que ha aprovat inicialment l'Ajuntament de **Roses** preveu la construcció de 136 habitatges amb un enorme impacte en la part alta de la urbanització El Puig Rom, la façana de la qual dona a la costa, sobre un sòl que actualment és considerat sòl d'equipament d'aquesta urbanització. En aquest cas es pretén cometre una doble infracció, d'una banda, el negatiu impacte sobre la costa i per l'altre, la requalificació d'uns terrenys amb finalitat d'ús públic per a destinar-los a ús privat i amb molta més edificabilitat. Com ve sent habitual en aquest tipus de situacions, l'ajuntament planteja la requalificació sobre la base d'un conveni urbanístic signat amb un promotor.

En sentit contrari, el nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de **Tossa de Mar** va contribuir a la reducció de tots els sòls anteriorment classificats com a urbanitzables que podia desclassificar, és a dir, va renunciar a urbanitzar terrenys que podrien haver estat urbanitzats, un exemple que no s'estén.

També el municipi de **Mont-roig del Camp** va reduir considerablement el sòl apte per urbanitzar de l'anterior Pla General, però ho va fer perquè la previsió d'habitatges era tan excessiva que resultava absolutament insostenible.

El pla d'expansió de **Port Aventura** contempla la construcció de tres camps de golf i més de 2.700 habitatges pels volts del parc temàtic.

Un informe de la Conselleria de Medi Ambient i Habitatge de 2006 destaca que les àrees turístiques "comencen a mostrar uns primers símptomes d'esgotament", i assenyalava que la intensitat mitjana de construcció ha estat de 18 habitatges per cada mil habitants quan, per raons demogràfiques, només

Desde hace varios años, los expertos en turismo advierten que los destinos sobreexplotados y donde las características naturales han desaparecido son rechazados por los turistas. Un informe de la Alianza para la Excelencia Turística (Exceltur) de 2005 señala la Costa Brava como uno de esos puntos saturados que no gustan al nuevo tipo de turista que nos visita.

Pero nada detiene los planes de los propietarios del suelo. Greenpeace ha comprobado que en los municipios costeros se siguen planificando transformaciones de suelo no urbanizable en urbanizable y que son muy pocas las localidades que en sus revisiones de planes generales reducen de manera efectiva el suelo apto para urbanizar.

El Plan Director Territorial de **l'Empordà**, aprobado en octubre del año pasado, no disminuirá la presión urbanística que sufre la región. Los municipios incluidos presentan planes urbanísticos con un crecimiento desmedido al que el plan no pone coto. Sólo en las zonas no urbanizables se propone una ordenación del territorio real. Además, según ha denunciado la plataforma ecologista Salvem l'Empordà, el plan incluye demasiadas infraestructuras para el transporte y acarreará graves problemas con las reservas de agua.

Como ejemplo de lo que nunca debería permitirse encontramos el plan de ordenación urbanística municipal que se halla en trámite en el Ayuntamiento de **Castelló de Empúries** donde, a pesar de tener una de las urbanizaciones más extensas de Cataluña (Ampuriabrava), se pretende recalificar un 23% de suelo no urbanizable con diversas excusas y bajo el amparo de una disposición incluida expresamente en el Plan Territorial del Empordà.

La urbanización Ampuriabrava, con canales interiores y de ocupación estacional casi en su totalidad, está separada del casco urbano por algo más de un kilómetro. El Plan de Ordenación que ha aprobado inicialmente el ayuntamiento, con la excusa de unir ambos núcleos, contempla la ampliación de 246 hectáreas de suelo apto para urbanizar, superficie que se amplía en su mayor parte por la recalificación de suelo no urbanizable.

La ampliación de un núcleo urbano tan extenso hipoteca cada vez más este espacio situado en las proximidades del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, que ya soporta una considerable presión.

El Plan de Ordenación Urbanística Municipal que ha aprobado inicialmente el Ayuntamiento de **Roses** prevé la construcción de 136 viviendas con un enorme impacto en la parte alta de la urbanización Puig Rom, cuyo frente da a la costa, sobre un suelo que actualmente es considerado suelo de equipamiento de dicha urbanización. En este caso se pretende cometer una doble infracción, por un lado, el negativo impacto sobre la costa y, por otro, la recalificación de unos terrenos con finalidad de uso público para destinarlos a uso privado y con mucha mayor edificabilidad. Como viene siendo habitual en

es necessiten vuit per cada mil. Alguns punts del litoral com **L'Aldea o Mont-roig del Camp** superen els 185 habitatges construïts per cada mil habitants.

L'especulació urbanística també troba alguns casos al litoral català, si bé és oportú assenyalar que no assoleixen la dimensió d'altres territoris.

La Fiscalia de Tarragona investiga la compra d'un terreny per part del fill de l'alcalde de **Salou**, que a més era regidor d'Urbanisme, per 30.000 euros l'any 2000. El terreny va ser requalificat el 2004 i venut per 506.000 euros.

A **Segur de Calafell**, un conveni urbanístic subscrit entre l'ajuntament de la localitat i la promotora Gaudir permetrà la construcció de 1.384 habitatges. La Fiscalia de Tarragona investiga aquest conveni.

L'exregidor d'Urbanisme de **Tarragona**, Ángel Fernández, i altres deu imputats varen ser acusats de delictes contra l'ordenació del territori, prevaricació, suborn, maquinació per a alterar el preu de les coses, falsedat i estafa pel projecte urbanístic Terres Cavades per a construir 4.872 habitatges. El passat mes de març el jutjat número 5 de Tarragona decretava el sobreïment provisional de les actuacions iniciades en relació a aquest cas.

El Ministeri de Medi Ambient presentava l'any passat el Pla Integral de Protecció del **Delta de l'Ebre** (PIPDE). La finalitat principal d'aquest pla és assegurar el manteniment de les seves condicions ecològiques especials, mitjançant l'aplicació d'un model territorial que impliqui l'aprofitament dels recursos naturals, a la vegada que faci compatible la conservació dels valors mediambientals del Delta amb el desenvolupament socioeconòmic de la zona.

este tipo de situaciones, el ayuntamiento plantea la recalificación sobre la base de un convenio urbanístico firmado con un promotor.

En sentido contrario, el nuevo Plan de Ordenación Urbanística Municipal de **Tossa de Mar** conllevó una reducción de todos los suelos anteriormente clasificados como urbanizables que podía desclasificar, es decir, renunció a urbanizar terrenos que podrían haber sido urbanizados, un ejemplo que no cunde.

También el municipio de **Montroig del Camp** redujo considerablemente el suelo apto para urbanizar del anterior Plan General, pero lo hizo porque la previsión de viviendas era tan excesiva que resultaba absolutamente insostenible.

El plan de expansión de **Port Aventura** contempla la construcción de tres campos de golf y más de 2.700 viviendas en las inmediaciones del parque temático.

Un informe de la Conselleria de Medi Ambient i Habitatge de 2006 destaca que las áreas turísticas "empiezan a mostrar unos primeros síntomas de agotamiento" y señala que la intensidad media de construcción ha sido de 18 viviendas por cada mil habitantes cuando, por razones demográficas, sólo se necesitan ocho por cada mil. Algunos puntos del litoral como **L'Aldea o Mont-roig del Camp** superan las 185 viviendas construidas por cada mil habitantes.

La especulación urbanística también encuentra algunos casos en el litoral catalán, si bien es oportuno señalar que no alcanzan la dimensión de otros territorios.

La Fiscalía de Tarragona investiga la compra de un terreno por 30.000 euros en el año 2004 por parte del hijo del alcalde de

Tan bones intencions no semblen figurar entre les prioritats d'habitants i legisladors d'aquesta zona. El Delta de l'Ebre acumula el 6,3% de la construcció total de Catalunya, malgrat disposar del 2,5% de la seva població.

El Delta és un dels punts del territori espanyol on, segons coincideixen els experts, tindrà majors efectes la pujada del nivell del mar ocasionada pel canvi climàtic que, sumat al fenomen de subsidència⁴, provocarà la desaparició de les platges del Delta si es compleixen les previsions. El Ministeri de Medi Ambient adverteix que el nivell del mar podria pujar en la regió 15 centímetres per a finals d'aquest segle, i es podrien perdre entre 70 i 100 metres de platja i milers d'hectàrees de zones humides.

© GREENPEACE-MUÑOZ

ALTRES IMPACTES AL LITORAL

Catalunya pateix greus problemes d'erosió costanera. La destrucció del litoral està ocasionada per les obres realitzades a la vora costanera que impedeixen l'arribada de sediments a les platges.

De totes les obres costaneres dutes a terme a tot el territori espanyol, les actuacions del **projecte "d'estabilització" de les platges de Barcelona** destaquen negativament. Es tracta del pitjor exemple del Ministeri de Medi Ambient al litoral. El seu cost, 30 milions d'euros⁴, suposa la meitat de la quantitat que destinarà Medi Ambient a la compra de terrenys a tota la costa.

El projecte consisteix en la construcció d'un mur de 2,5 quilòmetres davant de cinc platges urbanes de la ciutat de Barcelona, entre les de Nova Içària i Llevant, i d'un espigó de 170 metres a La Barceloneta. Els espigons, un rere l'altre sense gairebé espai entre ells, tindran entre vuit i deu metres de profunditat.

Salou, Esteve Ferran Gombau, que además era concejal de Urbanismo. El terreno fue recalificado en 2004 y vendido por Ferran Gombau por 506.000 euros.

En **Segur de Calafell**, un convenio urbanístico suscrito entre el ayuntamiento de la localidad y la promotora Gaudir permitirá la construcción de 1.384 viviendas. Este convenio está siendo investigado por la Fiscalía de Tarragona.

El ex concejal de Urbanismo de **Tarragona**, Ángel Fernández, y otros diez imputados fueron acusados de delitos contra la ordenación del territorio, prevaricación, cohecho, maquinación para alterar el precio de las cosas, falsedad y estafa por el proyecto urbanístico Terres Cavades para construir 4.872 viviendas. El pasado mes de marzo el juzgado número 5 de Tarragona decretaba el sobreseimiento provisional de las actuaciones iniciadas con relación a este caso.

El Ministerio de Medio Ambiente presentaba el año pasado el Plan Integral de Protección del **Delta del Ebro** (PIPDE). cuya finalidad principal es asegurar el mantenimiento de sus condiciones ecológicas especiales mediante la aplicación un modelo territorial que implique el aprovechamiento de los recursos naturales al tiempo que haga compatible la conservación de los valores medioambientales del Delta con el desarrollo socioeconómico de la zona.

Tan buenas intenciones no parecen figurar entre las prioridades de habitantes y legisladores de esta zona. El Delta del Ebro acumula el 6,3% de la construcción total de Cataluña, a pesar de contar con el 2,5% de su población.

El Delta es uno de los puntos del territorio español donde, según coinciden los expertos, tendrá mayores efectos la subida del nivel del mar ocasionada por el cambio climático que, sumado al fenómeno de subsidencia,⁴ provocará la desaparición de las playas del Delta si se cumplen las previsions. El Ministerio de Medio Ambiente advierte que el nivel del mar podría subir en la región 15 centímetros para finales de este siglo, perdiéndose entre 70 y 100 metros de playa y miles de hectáreas de humedales.

OTROS IMPACTOS EN EL LITORAL

Cataluña sufre graves problemas de **erosión costera**. La destrucción del litoral está ocasionada por las obras realizadas en el borde costero que impiden la llegada de sedimentos a las playas.

De todas las obras costeras llevadas a cabo en el territorio español, las actuaciones del **proyecto de "estabilización" de las playas de Barcelona**, constituyen el peor ejemplo de las actuaciones del Ministerio de Medio Ambiente en el litoral. Su coste, 30 millones de euros⁴, supone la mitad de la cantidad que va a destinar el Ministerio a la compra de terrenos en toda la costa.

⁴ La subsidència provoca l'enfonsament progressiu de la placa deltaica uns mil·límetres cada any a causa de la compactació dels sediments i de la menor arribada de sediments, retinguts riu amunt per les preses i embassaments.

⁴ La subsidència provoca el hundimiento progresivo de la placa deltaica unos milímetros cada año debido a la compactación de los sedimentos y a la menor llegada de sedimentos, retenidos río arriba por las presas y embalses.

Alguns experts han parlat del perill que suposarà per a la salubritat la menor renovació d'aigua que motivarà la presència del mur. Altres científics titllen el projecte de "nyap monumental" i parlen de "sopa de bacteries" en convertir les cinc platges en cinc piscines amb aigua poc renovada. Hi ha un exemple similar a Las Teresitas, a Tenerife, una platja gairebé completament tancada per un espigó que sobresurt del nivell del mar. El primer efecte conegut és l'augment de la temperatura de l'aigua i el segon, l'estancament de l'aigua, que troba moltes dificultats per a la seva renovació.

A més, la confraria de pescadors ha denunciat la desaparició de la pesca artesanal, i l'Associació Catalana de Surf ha demanat una solució per poder seguir practicant aquest esport.

Tanmateix, tots els responsables de la idea alaben a l'uníson les bondats d'un projecte que obeeix als principis més purs de l'enginyeria "dura" de costes, i oblida qualsevol indicatiu de naturalitat o la importància de conservar els espais costaners en bon estat. Tant és així que ni tan sols disposa d'una declaració d'impacte ambiental.

A mitjan maig es coneixia la firma d'un conveni per gestionar els 4,5 quilòmetres de platges del litoral barceloní entre el Govern central, la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona. Després de la firma del conveni, l'alcalde de Barcelona va destacar la seva satisfacció perquè "passen a ser propietat de l'ajuntament 72 hectàrees del litoral". Sens dubte, un precedent perillós.

Aquest any s'ha completat la construcció de la plataforma de 8,5 hectàrees, guanyades al mar, on s'ubicarà el **zoològic de Barcelona**. Els 300 milions de quilos de pedra i formigó, en forma de blocs enfonsats al mar, necessitaran un any per assentar-se al litoral barceloní.

Aquesta obra, d'impossible cabuda a la Llei de costes, va ser rebutjada pels ex-ministres de Medi Ambient Jaume Matas i Elvira Rodríguez, però va resultar finalment aprovada per l'actual ministra, Cristina Narbona. Els seus efectes d'erosió sobre el litoral a mitjà i llarg termini seran irreversibles. Determinar l'abast del dany que provocarà l'ocupació de 23 hectàrees de domini públic marítim terrestre al malparat litoral barceloní és difícil, ja que ni els que disposen dels mitjans possibles per fer-ho, el Ministeri de Medi Ambient, han volgut realitzar aquest exercici. És de suposar que els "padrins" d'aquest projecte confien que la irresponsabilitat derivada d'una actuació d'aquestes característiques quedarà diluïda amb el pas del temps.

Tanmateix, aquesta actuació no és l'única contradictòria del Ministeri de Medi Ambient. La zona dels **Muntanyans**, a la localitat tarragonina de **Torredembarra**, acull un projecte urbanístic en zona inundable que Medi Ambient es nega a incloure a la seva llista d'espais naturals a comprar dins el seu programa d'adquisició de terrenys costaners, malgrat que aquest terreny, segons els seus responsables, va encaminat a protegir el litoral de l'amenaça de la urbanització.

El proyecto consiste en la construcción de un muro de 2,5 kilómetros frente a cinco playas urbanas de la ciudad de Barcelona, entre las de Nova Icaria y Llevant, y de un espigón de 170 metros en La Barceloneta. Los espigones, uno tras otro sin casi espacio entre ellos, tendrán entre ocho y diez metros de profundidad.

Algunos expertos han hablado del peligro que supondrá para la salubridad la menor renovación de agua debido a la presencia de este muro. Otros científicos tildan el proyecto de "chapuza monumental" y hablan de "sopa de bacterias" al convertir las cinco playas en cinco piscinas con agua poco renovada. Hay un ejemplo similar en Las Teresitas, en Tenerife, una playa casi completamente cerrada por un espigón que sobresale del nivel del mar. El primer efecto conocido es el aumento de la temperatura del agua y el segundo, el estancamiento del agua que encuentra muchas dificultades para su renovación.

Además, la Cofradía de Pescadores de Barcelona ha denunciado la desaparición de la pesca artesanal y la Asociación Catalana de Surf ha demandado una solución para poder seguir practicando este deporte.

Pero todos los responsables de la idea alaban al unísono las bondades de un proyecto que obedece a los principios más puros de la ingeniería "dura" de costas, y olvidan cualquier atisbo de naturalidad o la importancia de conservar los espacios costeros en buen estado. Tanto es así que ni siquiera cuenta con una declaración de impacto ambiental.

A mediados de mayo se conocía la firma de un convenio para gestionar los 4,5 kilómetros de playas del litoral barcelonés entre el Gobierno central, la Generalitat y el Ayuntamiento de Barcelona. Tras la firma del convenio el alcalde de Barcelona destacó su satisfacción por que "pasan a ser propiedad del ayuntamiento 72 hectáreas del litoral". Sin duda, un peligroso precedente.

Este año se ha completado la construcción de la plataforma de 8,5 hectáreas ganadas al mar donde se ubicará el **zoológico de Barcelona**. Los 300 millones de kilos de piedra y hormigón, en forma de bloques hundidos en el mar, necesitarán un año para asentarse en el litoral barcelonés.

Esta obra, de imposible cabida dentro de la Ley de Costas, fue rechazada por los ex ministros de Medio Ambiente Jaume Matas y Elvira Rodríguez, pero resultó finalmente aprobada por la actual ministra, Cristina Narbona. Sus efectos de erosión sobre el litoral a medio y largo plazo serán irreversibles. Determinar el alcance del daño que provocará la ocupación de 23 hectáreas de dominio público marítimo terrestre al maltrecho litoral barcelonés es difícil, ya que ni aquellos que cuentan con los medios posibles para hacerlo, el Ministerio de Medio Ambiente, han querido realizar este ejercicio. Es de suponer que los "padrinos" de tal proyecto confían en que la irresponsabilidad derivada de una actuación de estas características quedará diluïda con el paso del tiempo.

El mateix Ministeri de Medi Ambient va contractar la realització d'un projecte de restauració dels Muntanyans⁵, però mai es va posar en marxa.

Tot això podria estar relacionat amb la investigació que realitza la Fiscalia de Tarragona sobre l'aprovació del pla urbanístic de Torredembarra l'any 2001, quan aleshores era regidor d'Urbanisme i Medi Ambient Josep Bargalló i Valls, que posteriorment va ser conseller en cap de la Generalitat.

Una de les platges en millor estat de conservació de Tarragona, la **platja Llarga**, situada a 3 quilòmetres d'aquesta ciutat, segueix enfrontant-se a l'obstinació del Ministeri de Medi Ambient de construir un passeig marítim de 2.750 metres de longitud i un aparcament de 350 places. El passeig marítim acaba en un espai natural protegit d'extraordinari valor ecològic que té com una de les seves principals amenaces l'excés de visites que, sens dubte, el passeig marítim augmentarà.

Des del Ministeri justifiquen l'obra per la necessitat d'evitar que els cotxes aparquin a les dunes i a la sorra, però de segur que existeixen nombroses alternatives, totes elles més sostenibles, que no impliquen tres quilòmetres de passeig marítim. Sobre tota la zona posterior a la platja i paral·lela al futur passeig pesen insistents rumors d'urbanització.

Els arenys catalans pateixen les conseqüències de la presència de diques, ports, espigons, molls, passeigs marítims i urbanitzacions a primera línia de costa. La **pèrdua de sorra** augmenta cada any i es recorre a l'aportació artificial de sorra, una mesura transitòria i extremadament costosa des del punt de vista ambiental i econòmic. A més, les administracions paguen el preu d'aquestes regeneracions, en lloc d'exigir als responsables directes d'aquestes pèrdues que assumeixin el cost.

Una de les principals conclusions de l'informe elaborat pel Panell Intergovernamental per al Canvi Climàtic de l'ONU (IPCC) és que els **efectes del canvi climàtic** posaran en perill molts quilòmetres de platges catalanes, especialment a les zones de deltes i maresmes.

Les platges també s'enfronten a una pèrdua d'amplària o, fins i tot, a la desaparició total a causa de l'augment del nivell del mar i de la intensitat de les tempestes. Al mateix temps, els experts auguren que l'**augment de les temperatures** farà descendir l'afluència de turistes a l'estiu.

Les **infraestructures portuàries** tenen molta responsabilitat sobre el fràgil estat de salut del litoral català. L'acumulació de ports esportius i els grans ports comercials impedeixen l'arribada de milions de tones de sorra a les platges.

Les obres del **port de Barcelona** deixen una gravíssima empremta de destrucció ambiental al seu pas. A l'artificialització irreversible del tram de costa que ocupen, s'ha d'afegir la desviació del riu Llobregat.

Pero no es ésta la única actuación contradictoria del Ministerio de Medio Ambiente. La zona de **Els Muntanyans**, en la localidad tarraconense de **Torredembarra**, acoge un proyecto urbanístico en zona inundable que Medio Ambiente se niega a incluir en su lista de espacios naturales a comprar dentro de su programa de adquisición de terrenos costeros, a pesar de que éste, según sus responsables, va encaminado a proteger el litoral de la amenaza de la urbanización.

El propio Ministerio de Medio Ambiente contrató la realización de un proyecto de restauración de Els Muntanyans⁵, pero nunca se puso en marcha.

Todo ello podría estar relacionado con la investigación que realiza la Fiscalía de Tarragona sobre la aprobación del plan urbanístico de Torredembarra en el año 2001, siendo entonces concejal de Urbanismo y Medio Ambiente, Josep Bargalló y Valls, quien posteriormente fuera *Conseller en Cap* de la Generalitat.

Una de las playas en mejor estado de conservación de Tarragona, la **playa Llarga**, situada a tres kilómetros de esta ciudad, sigue enfrentándose al empeño del Ministerio de Medio Ambiente de construir un paseo marítimo de 2.750 metros de longitud y un aparcamiento de 350 plazas. El paseo marítimo terminaría en un espacio natural protegido de extraordinario valor ecológico que tiene como una de sus principales amenazas, el exceso de visitas que, sin duda, el paseo marítimo aumentará.

Desde el Ministerio justifican la obra por la necesidad de evitar que los coches aparquen en las dunas y la arena, pero a buen seguro que existen numerosas alternativas, todas ellas más sostenibles, que no implican tres kilómetros de paseo marítimo. Sobre toda la zona posterior a la playa y paralela al futuro paseo pesan insistentes rumores de urbanización.

Los arenales catalanes sufren las consecuencias de la presencia de diques, puertos, espigones, muelles, paseos marítimos y urbanizaciones en primera línea de costa. La **pérdida de arena** aumenta cada año y se recurre a la aportación artificial de arena, una medida transitoria y extremadamente costosa desde el punto de vista ambiental y económico. Además, son las administraciones quienes pagan mayoritariamente el precio de estas regeneraciones, en lugar de exigir a los responsables directos de esas pérdidas que asuman el coste.

Una de las principales conclusiones del informe elaborado por el Panel Intergubernamental del Cambio Climático de la ONU (IPCC) es que los **efectos del cambio climático** pondrán en peligro muchos kilómetros de playas catalanas, especialmente en las zonas de deltas y marismas.

Las playas también se enfrentan a una pérdida de anchura o incluso a la desaparición total debido al aumento del nivel del mar y de la intensidad de las tormentas. Al mismo tiempo, los expertos auguran que el **aumento de las temperaturas** hará disminuir la afluencia de turistas en verano.

⁵ AT Projecte de Restauració de l'espai comprès entre la platja de Torredembarra i Els Muntanyans, adjudicat a l'empresa Control de Ingeniería y Proyectos, SL. El projecte es va enviar al Servei de Costes de Tarragona el 6 de març de 2003.

⁵ A.T. Proyecto de Restauración del espacio comprendido entre la playa de Torredembarra y Els Muntanyans adjudicado a la empresa Control de Ingeniería y Proyectos SL. El proyecto fue enviado al Servicio de Costas de Tarragona el 6 de marzo de 2003.

El projecte es realitza amb un menyspreu total a qualsevol component ambiental, fins al punt que les obres van començar abans de tenir acabada la Declaració d'Impacte Ambiental del Pla Director del Port.

Les activitats de dragatge realitzades durant l'ampliació van posar en perill el principal aqüífer de Barcelona, en no tenir els controls necessaris per assegurar que no havia penetrat aigua salada dins l'aqüífer d'aigua dolça que proveeix la ciutat, segons es reflecteix en un informe de fiscalització del Tribunal de Comptes.

L'estiu passat, el Departament de Medi Ambient va sol·licitar que les obres de desviació **del Llobregat** s'atuessin durant l'època de reproducció d'espècies amenaçades, però aquesta paralització no va ser acatada pel port de Barcelona.^{iv}

El port, a més, destina part dels seus terrenys a la urbanització. A la seva ampliació sud es construeix l'Hotel Vela, dissenyat per Ricardo Bofill. Amb 88 metres d'altura, aprofita que dins els espais portuaris la Llei de costes no s'aplica.

Però sens dubte, la pitjor notícia en matèria portuària ha estat la presentació del **Pla de Ports** el passat mes de febrer. El pla enterra la moratòria sobre la construcció de nous ports esportius i aprova la creació de 6.000 places més per a embarcacions esportives per a l'any 2015, en un litoral que ja acull 48.500 amarratges repartits entre 47 ports.

Amb l'excusa d'un necessari equilibri territorial, reparteix aquests nous amarratges de la manera següent:

Las **infraestructuras portuarias** tienen mucha responsabilidad sobre el frágil estado de salud del litoral catalán. La acumulación de puertos deportivos y los grandes puertos comerciales impiden la llegada de millones de toneladas de arena a las playas.

Las obras del **Puerto de Barcelona** están dejando una grave huella de destrucción ambiental a su paso. A la artificialización irreversible del tramo de costa que ocupan hay que añadir el desvío del río Llobregat.

El proyecto se realiza con un total desprecio a cualquier componente ambiental, hasta el punto de que las obras comenzaron antes de tener concluido la Declaración de Impacto Ambiental del Plan Director del Puerto.

Las actividades de dragado realizadas durante la ampliación pusieron en peligro el principal acuífero de Barcelona al carecer de los controles necesarios para asegurar que no había penetrado agua salada dentro del acuífero de agua dulce que abastece a la ciudad, según se refleja en un informe de fiscalización del Tribunal de Cuentas.

El verano pasado, el Departament de Medi Ambient sol·licitó que las obras de desvío del **rió Llobregat** se detuvieran durante la época de reproducción de especies amenazadas, pero dicha paralización no fue acatada por el Puerto de Barcelona.^{iv}

El puerto además, destina parte de sus terrenos a la urbanización. En su ampliación sur se construye el "hotel vela", diseñado por Ricardo Bofill. Con 88 metros de altura y situado al

Tarragona

- 2.278 nous amarratges
- Nova dàrsena esportiva al port de Sant Carles de la Ràpita. En execució
  - Roda de Barà. Finalització de les obres del port esportiu
  - Ampliació del port de l'Ampolla
  - Ampliació del port de Coma-ruga
  - Nova dàrsena esportiva al Port de Tarragona
  - Nou port esportiu a Cap Salou

Barcelona

- 534 nous amarratges
- Nou port a Cubelles (Tèrmica de Foix)
  - Ampliació de Port Ginesta
  - Segona fase del port de Badalona
  - Remodelació del port de Premià de Mar

Girona

- 433 nous amarratges
- Ampliació del port de l'Estartit
  - Ampliació del port d'Empuriabrava
  - Ampliació de Port d'Aro
  - Ampliació de la Marina Palamós

borde del mar, aprovecha que dentro de los espacios portuarios la Ley de Costas no se aplica.

Pero sin duda la peor noticia en materia portuaria ha sido la presentación del **Plan de Puertos** el pasado mes de febrero. El plan entierra la moratoria sobre la construcción de nuevos puertos deportivos y aprueba la creación de 6.000 plazas más para embarcaciones deportivas para el año 2015, en un litoral que ya acoge 48.500 amarres repartidos entre 47 puertos.

Con la excusa de un "necesario equilibrio territorial", reparte estos nuevos amarres de la siguiente forma:

Tarragona

- 2.278 nuevos amarres
- Nueva dársena deportiva en el puerto de Sant Carles de la Ràpita. En ejecución
  - Roda de Barà. Finalización de las obras del puerto deportivo
  - Ampliación del puerto de l'Ampolla
  - Ampliación del puerto de Coma-ruga
  - Nueva dársena deportiva en el Puerto de Tarragona
  - Nuevo puerto deportivo en Cap Salou

Barcelona

- 534 nuevos amarres
- Nuevo puerto en Cubelles (Tèrmica de Foix)
  - Ampliación de Port Ginesta
  - Segunda fase del Puerto de Badalona
  - Remodelación del puerto de Premià de Mar

Girona

- 433 nuevos amarres
- Ampliación del puerto de l'Estartit
  - Ampliación del puerto de Ampuriabrava
  - Ampliación de Port d'Aro
  - Ampliación de la Marina Palamós

Greenpeace va presentar al·legacions al Pla de Ports, en considerar que el model que proposa està completament desfasat i se centra exclusivament en la planificació de l'oferta, sense realitzar cap estudi o pla estratègic que avaluï les previsions de creixement que es donen per vàlides.⁶

El Pla d'Ordenació Urbana de **Roses** contempla la construcció de 262 amarraments en el denominat Port Canadell, en un sòl que llinda amb els sòls protegits del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Aquest sòl, fins ara lliure d'urbanització, no té les característiques de sòl urbà ni està contemplat en el Pla de Ports de Catalunya recentment aprovat i que preveu totes les noves instal·lacions fins a l'any 2015. La seva aprovació definitiva constituiria un greu atemptat contra el parc dels Aiguamolls del Empordà.

Un altre dels responsables de la mala salut del litoral català és la **contaminació**. Segons els càlculs dels experts, el 75% de la contaminació present al mar procedeix de terra.

Un total de 156 emissaris submarins evacuen aigües residuals urbanes i industrials al llarg de la costa catalana. D'aquests emissaris, 138 estan associats a sistemes públics de sanejament, mentre que els 18 restants corresponen a emissaris privats d'urbanitzacions, càmpings i indústries.

Mig centenar de localitats han incomplert la Directiva europea 91/271/CEE, que obliga tots els municipis amb més de 10.000 habitants a aplicar a les seves aigües residuals un tractament adequat.⁷ D'aquestes localitats, sis se situen a la costa: **l'Ametlla de Mar, Arenys de Mar, Castelló d'Empúries, Lloret de Mar, Sant Carles de la Ràpita i Torredembarra**.

Segons la informació facilitada per l'Agència Catalana de l'Aigua, totes elles veuran resolt aquest problema amb les obres previstes en el Pla de sanejament d'aigües residuals urbanes (PSARU 2005), que s'executarà entre 2007 i 2008.

Greenpeace presentó alegaciones al Plan de Puertos al considerar que el modelo que propone está completamente desfasado y se centra exclusivamente en la planificación de la oferta sin tener en cuenta el impacto real de las previsiones de crecimiento que se dan por válidas en el plan.⁶

El Plan General de Ordenación Urbana de **Roses** contempla la construcción de 262 amarres en el denominado Port Canadell, en un suelo lindante con los suelos protegidos del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Este suelo, hasta ahora libre de urbanización, no tiene las características de suelo urbano ni está contemplado en el Plan de Puertos de Cataluña recientemente aprobado y que prevé todas las nuevas instalaciones hasta el año 2015. Su aprobación definitiva constituiría un grave atentado contra el parque de los Aiguamolls de l'Empordà.

Otro de los responsables de la mala salud del litoral catalán es la **contaminación**. Según los cálculos de los expertos, el 75% de la contaminación presente en el mar procede de tierra.

Un total de 156 emisarios submarinos evacuan aguas residuales urbanas e industriales a lo largo de la costa catalana. De éstos, 138 están asociados a sistemas públicos de saneamiento, mientras que los 18 restantes corresponden a emisarios privados de urbanizaciones, campings e industrias.

Medio centenar de localidades han incumplido la Directiva europea 91/271/CEE que obliga a todos los municipios con más de 10.000 habitantes a aplicar a sus aguas residuales un tratamiento adecuado.⁷ De éstas, seis se sitúan en la costa: **l'Ametlla de Mar, Arenys de Mar, Castelló de Empúries, Lloret de Mar, Sant Carles de la Ràpita y Torredembarra**.

Según la información facilitada por la Agència Catalana de l'Aigua, todas ellas serán resuelto este problema con las obras previstas dentro del Plan de saneamiento de aguas residuales urbanas (PSARU 2005) que se ejecutará entre 2007 y 2008.

⁶ Les al·legacions de Greenpeace al Pla de Ports de Catalunya (2006-2015) estan disponibles a <http://www.greenpeace.es>

⁶ Alegaciones de Greenpeace al Plan de Puertos de Cataluña (2006-2015) disponibles en <http://www.greenpeace.es>

⁷ La Directiva 91/271/CEE del Consell, de 21 de maig de 1991, sobre el tractament d'aigües residuals urbanes determina que ha d'aplicar-se un tractament secundari que inclou un tractament biològic de sedimentació secundària.

⁷ La Directiva 91/271/CEE del Consejo, de 21 de mayo de 1991, sobre el tratamiento de aguas residuales urbanas determina que debe aplicarse un tratamiento secundario que incluye un tratamiento biológico de sedimentación secundaria.

PUNTS NEGRES AL LITORAL CATALÀ. Girona i Barcelona

Girona

1. Roses. Ampliació il·legal de la urbanització El Puig Rom sobre sòl d'equipament. Plans per a construir 262 amarraments a Port Canadell al costat del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

2. Castelló de Empúries. Requalificació de 246 hectàrees per a la seva urbanització. Incompliment de la Directiva de depuració d'aigües residuals. Ampuriabrava. Ampliació del port esportiu.

3. L'Estartit. Ampliació del port esportiu.

4. Palamós. Ampliació de la Marina.

5. Castell-Platja d'Aro. Port d'Aro. Ampliació del port esportiu.

6. Lloret de Mar. Incompliment de la Directiva de depuració d'aigües residuals.

Barcelona

7. Arenys de Mar. Incompliment de la Directiva de depuració d'aigües residuals.

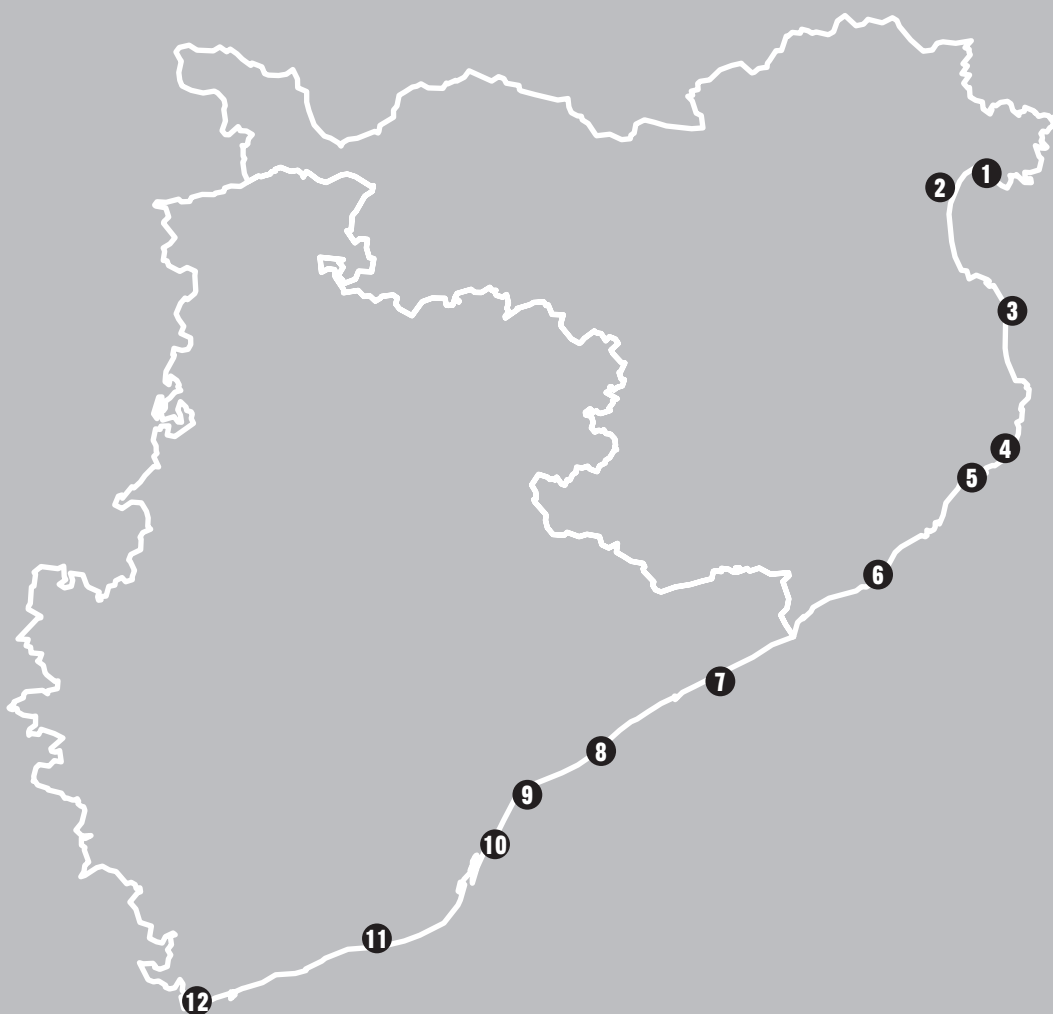
8. Premià de Mar. Remodelació del port per augmentar el nombre d'amarratges.

9. Port de Badalona. Segona fase de construcció.

10. Barcelona. Projecte de construcció de 15 dics submergits davant les platges urbanes de la ciutat. Construcció d'un zoològic en domini públic marítim terrestre. Agressions ambientals causades per les obres d'ampliació del port de Barcelona.

11. Castelldefels. Ampliació de Port Ginesta.

12. Cubelles. Nou port a la Tèrmica de Foix.

PUNTS NEGRES AL LITORAL CATALÀ. Tarragona

Tarragona

13. Calafell. Conveni urbanístic per construir 1.384 habitatges que investiga la Fiscalia.

14. Coma-ruga. Ampliació del port esportiu.

15. Roda de Barà. Finalització de les obres del port esportiu.

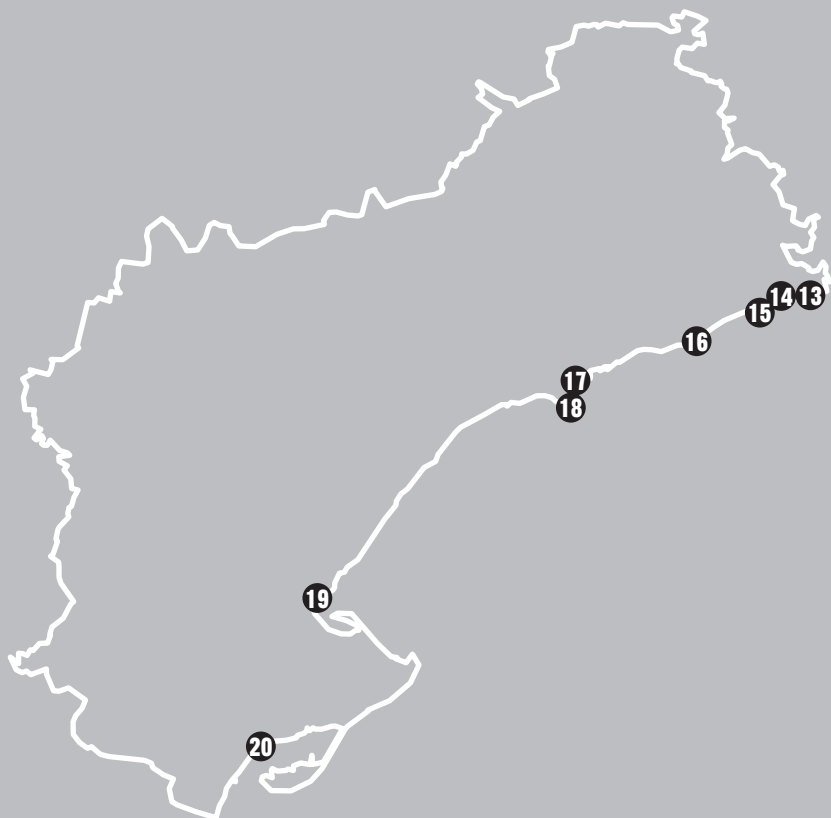
16. Torredembarra. El Ministeri de Medi Ambient no contempla la compra de terrenys dels Muntanyans que van a ser urbanitzats. Incompliment de la Directiva de depuració d'aigües residuals.

17. Cap Salou. Nou port esportiu.

18. Salou. La Fiscalia investiga la requalificació d'uns terrenys al fill de l'alcalde actual de la localitat.

19. L'Ampolla. Ampliació del port esportiu.

20. Sant Carles de la Ràpita. Nova dàrsena esportiva en execució. Incompliment de la Directiva de depuració d'aigües residuals.

REFERÈNCIES

- ⁱ “El Pla d’Ordenació del Territori d’Andalusia protegeix el sòl que no és necessari urbanitzar”. El Observador, 27/02/07.
- ⁱⁱ “Joaquim Nadal assegura que encara es construiran 100.000 habitatges al litoral català”. Diari de Girona. 09/08/06.
- ⁱⁱⁱ “El Ministeri de Medi Ambient invertirà més de 30 milions d’euros en el nou projecte d’estabilització de les platges de Barcelona”. Consell de Ministres. 02/03/07.
- ^{iv} “Depana, SEO/BirdLife i Greenpeace denuncien la continuació de les obres de rebliment de l’antiga llera del riu Llobregat durant l’època de nidificació d’espècies amenaçades”. 10/07/06.

REFERENCIAS

- ⁱ “El Plan de Ordenación del Territorio de Andalucía protege el suelo que no es necesario urbanizar”. El Observador. 27/02/07-
- ⁱⁱ “Joaquim Nadal asegura que encara es construiran 100.000 habitatges al litoral català” Diari de Girona. 09/08/06
- ⁱⁱⁱ “El Ministerio de Medio Ambiente invertirá más de 30 millones de euros en el nuevo proyecto de estabilización de las playas de Barcelona”. Consejo de Ministros. 02/03/07.
- ^{iv} “Depana, SEO/BirdLife i Greenpeace denuncien la continuació de les obres de rebliment de l’antigua llera riu Llobregat durant l’època de nidificació d’espècies amenaçades”. 10/07/06.

Greenpeace Madrid

San Bernardo, 107
28015 Madrid
Tel.: 91 444 14 00
Fax: 91 447 15 98
informacion@greenpeace.es

Greenpeace Barcelona

Ortigosa, 5 - 2º 1º
08003 Barcelona
Tel.: 93 310 13 00
Fax: 93 310 51 18

TO BOOK A PERSONAL USE
OR PRIVATE PARTY

СІМ'ЯТИВНОСТЬ